

dajme škole zelenú

“Boli sme. Sme. Budeme (?)”

Enviromentálny projekt študentov sexty Piaristického gymnázia Františka Hanáka v Prievidzi

Ako dlho odolávajú?

Ako dlho odolávajú...

- **ohryzok z jablka**

(rozklad za 3 – 6 mesiacov); je zložený z prírodných látok ako celulóza, cukor, voda... Po odhodení na trávnik ho rozkladajú mikroorganizmy a hmyz. Počas zimy rozklad trvá dlhšie, pretože chlad spomaľuje životné prejavy organizmov.

- **cigareta**

(3 mesiace – 2 roky); takisto je zložená z prírodných látok, celulózy a tabaku, rozpadá sa ľahko, no filter je napustený chemickými látkami, ktoré mikroorganizmom „nechutia“.

- **zápalka**

(6 – 10 mesiacov); je vyrobená z dreva, ale hlavíčku má zo stlačeného papiera nasiaknutého parafínom, čo predlžuje čas rozkladu.

- **papierová vreckovka**

(3 mesiace); našťastie papier je ľahko biorozpadný a na jeho rozklad stačí voda a pôsobenie prírodných živlov.

- **noviny a časopisy**

(4 – 12 mesiacov); na novinovom papieri je prítomný atrament, ktorý je znečisťujúci. Leštené papiere z časopisov sa rozkladajú aj

celý rok. Ak sú časopisy zviazané do balíka, ich rozklad trvá 10 až 12 rokov.

- **žuvačka**

(5 rokov); cukry a príchuťové látky sú spotrebované v ústach, ale hmota, ktorú vyhodíme, je z chemicky upravenej gummy, ktorá je vodovzdorná a dobre odoláva poveternostným podmienkam. Ak by ju chcel „dožúvať“ nejaký živočích, môže ho udusiť.

- **motorový olej**

(10 – 100 rokov); po výmene starého oleja za nový ostáva až 5 kg použitého oleja, čo by po vylíatí do mora vytvorilo škvrnu s plochou futbalového ihriska. Olej sa nemôže spaľovať ani vyhodiť, lebo by otrávil všetko živé a prenikol by do podzemných vôd. Môžeme ho však recyklovať. Z 1,5 kg použitého oleja sa dá vyrobiť 1 kg nového. Alebo sa dá využiť do asfaltu, ktorým sa pokrývajú cesty.

- **pneumatika**

(30 – 500 rokov); tenká vonkajšia časť je vyrobená z gummy, vnútorná je z ocele, plastických hmôt a textílií, čo predlžuje čas rozkladu. Vo svete sa recyklujú pneumatiky pomocou tekutého dusíka, ktorý ich schladí na teplotu -180°C a po zahriatí na normálnu teplotu je guma ľahko oddeľiteľná a môže byť použitá ďalej.

KEĎ ODOVZDÁŠ DO ZBERU...

- 150 kg starého papiera, ušetríš život jedného stromu.
- 1 kg železného šrotu, ušetríš 2 kg uhlia, 4 kg rudy a 4 minúty potrebné pri výrobe.
- 1 kg odpadovej medi, ušetríš 142 kg rudy a 80% energie potrebnej pri výrobe.

O ŽIVOTNOM PROSTREDÍ SA DOZVIETE AJ NA:

www.iszp.sk
www.sazp.sk
www.lifenv.gov.sk
www.earthday.net

• plechovka z hliníka

(20 – 100 rokov); hliník je prítomný skoro všade okolo nás. Pri pôsobení vody vytvára na povrchu tenkú vrstvičku, ktorá ho chráni pred rozpadom. Plechovky potiahnuté zinkom sa v prírode rozpadnú za jeden rok.

• elektrická batéria

(20 – 500 rokov); obsahuje síce prírodné látky, olovo, kadmium a ortuť, ale množstvo, v akom sa nachádzajú v batérii, je pre prírodu škodlivé.

• plastické fľaše a tašky

(100 – 1000 rokov); praktické, ľahké a lacné. Sú vyrobené z PET (polyetylén) a PVC (polyvinylchlorid), čo sú ťažko rozložiteľné plastické chemické látky. Odolávajú vode a vzduchu im uberať len z plasticosti. Neexistujú však žiadne organizmy, ktoré by ich rozložili. Dajú sa ľahko spáliť, ale nie úplne, a pri pálení vzniká veľmi toxický (jedovatý) plyn dioxín. Voľne pohodené tašky môžu spôsobiť živočíchom smrť udusením.

• telefónna karta

(1000 rokov). je vyrobená z PET, laminátu (plast vystužený vláknami) a obsahuje aj magnetickú pásku alebo čip.

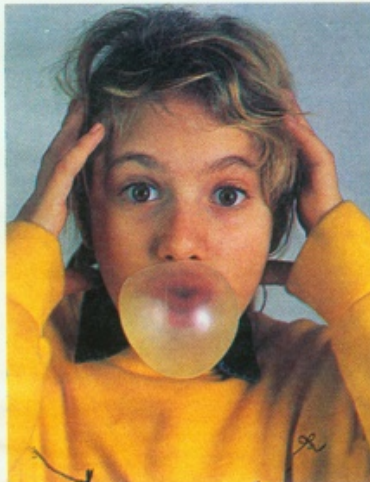
• polystyrén

(1000 rokov); najrozšírenejší materiál, pretože je ľahký, vodovzdorný, odolný voči nárazom. Ak sa používa na potravinárske účely (poháre, taniere, nádoby v bufetoch), je obťahnutý ešte plastickou fóliou, ktorá ho robí odolnejším v prírode. Pri horení takisto vznikajú toxické plyny.

• sklo

(4000 rokov); Vyrába sa z piesku a vody a pri vysokých teplotách. V prírode sa správa ako kameň, pri rozbití sa však stáva nebezpečným, keďže môže spôsobiť poranenia.

Čo s nimi?

Na Slovensku ročne produkujeme asi 20 miliónov ton odpadu. Pritom z našich domácností vynášame okolo 1,73 miliónov ton odpadu, čo v prepočte na jedného obyvateľa vychádza 321 kg ročne (0,88 kg denne). Ten sa odváža na skládky, do spaľovni alebo sa kompostuje či recykluje. Avšak na Slovensku je funkčných 156 skládok, ktoré vyhovujú normám Európskej únie. Ak chceme znížiť množstvo odpadu, môžeme si už pri kúpe tovaru všimnúť, či napríklad obal je vratný alebo aspoň recyklovateľný a nie jednorazový. A potom, aj svoje prostredie udržujeme čisté a smeti dávajme tam, kam patria. Nebojme sa na čistotu upozorniť aj druhých, veď sú aj krajiny, kde sa za odhodenie žuvačky platí masťná pokuta...

Jano Miško

Foto: archiv

Ilustrácie: © Juraj Martiška

Möbiova slučka – symbol pre označenie recyklovateľného materiálu. Vyjadruje cyklus: vznik výrobku, jeho použitie, vznik odpadu (druhotná surovina), nový výrobok.

S číselným údajom táto značka vyjadruje percentuálny podiel recyklovaného materiálu vo výrobku.

Zdroj: Svetlo 04/2002